

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης»

[COM(2013) 690 final]

(2014/C 67/24)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. Γεώργιος ΝΤΑΣΗΣ**

Στις 4 Οκτωβρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης

COM(2013) 690 fin.

Στις 17 Σεπτεμβρίου 2013, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη» τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 493η σύνοδο ολομέλειας, της 16ης και 17ης Οκτωβρίου 2013 (συνεδρίαση της 17ης Οκτωβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. Γεώργιο Ντάση και υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 157 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 19 αποχές.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1 Η πρωτοφανής οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία έχει καταφέρει πολύ ισχυρό πλήγμα στα κράτη μέλη της ευρωζώνης, έχει αποκαλύψει και τις διαρθρωτικές αδυναμίες της Ευρώπης γενικότερα. Η κρίση έδειξε ότι υπάρχει σαφής σχέση μεταξύ των υψηλών ποσοστών ανεργίας, των πιέσεων που ασκούνται στους εθνικούς προϋπολογισμούς, της κοινωνικής υποβάθμισης και των κοινωνικών αναταραχών. Μολονότι είναι παραδεκτό ότι οι εθνικοί προϋπολογισμοί πρέπει να είναι ισοσκελισμένοι, οι περικοπές είχαν αρνητικές συνέπειες στους τομείς της εκπαίδευσης, των δραστησίων πολιτικών στην αγορά εργασίας και της κοινωνικής πρόνοιας. Η αυξημένη ανεργία και φτώχεια έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις δεξιότητες και την απασχολησιμότητα του εργατικού δυναμικού ενώ, ταυτόχρονα, επηρεάζουν αρνητικά την ικανότητα των επιχειρήσεων να αναπτυχθούν και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας, παράμετροι που, με τη σειρά τους, υπονομεύουν την ανάκαμψη της οικονομίας.

1.2 Σε ορισμένες χώρες της Ένωσης που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση καθίσταται προφανές ότι η οικονομική και η κοινωνική κρίση έχει πλέον μετατραπεί σε μια πολιτική κρίση με τα εξτρεμιστικά και αντιδημοκρατικά πολιτικά κινήματα να βρίσκονται σε έξαρση. Η ανάγκη να αντιστραφεί αυτή η τάση μέσω συγκεκριμένων δράσεων σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο, συνιστά εξαιρετικά επείγον ζήτημα.

1.3 Η εσωτερική αγορά πρέπει να αποτελεί ένα οικονομικό και, συγχρόνως, ένα κοινωνικό σχέδιο. Έχει δε συμβάλει στη δημιουργία απασχόλησης και ευημερίας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Η ολοκλήρωσή της και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της κοινωνικής συνοχής στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» έχουν καθοριστική σημασία για να καταστεί δυνατή η ταχύτερη έξοδος της Ευρώπης από την κρίση.

1.4 Υπό αυτό το πρίσμα, η ΕΟΚΕ εξέτασε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την Ανακοίνωση της Επιτροπής ως μια πρώτη συμβολή στις

προσεχείς συζητήσεις και αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

1.5 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να επικαιροποιήσει και να ενισχύσει την πολιτική που ακολουθεί υπό το φως αυτών των συζητήσεων προκειμένου να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος, κυρίως όσον αφορά την προορατική χρήση των δεικτών απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης.

1.6 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει συστηματικά τα μέτρα που αποσκοπούν στην ενίσχυση των κοινωνικών επενδύσεων, τη διοχέτευση περισσότερων ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών πόρων σε κατάλληλες πολιτικές απασχόλησης και κοινωνικές πολιτικές, την ειδική πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων και το καθεστώς εγγυήσεων για τη νεολαία, καθώς και τη βελτίωση της διασυννοριακής κινητικότητας. Επικροτεί, συνεπώς, την αυξημένη προσοχή που δίδεται σε αυτούς τους τομείς πολιτικής. Επιδιοκίμαζει επίσης τον ενισχυμένο κοινωνικό διάλογο που προβλέπεται να αποτελέσει μέρος της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

1.7 Η ΕΟΚΕ συμερίζεται την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία φρονεί ότι η ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν το δυναμικό που διαθέτουν για την ανάπτυξη της απασχόλησης, τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και την πρόληψη της όξυνσης των ανισοτήτων. Στηρίζει ειδικότερα την ιδέα να επιταχυνθεί η στενότερη εποπτεία της απασχόλησης και των κοινωνικών ανισορροπιών εντός της ΟΝΕ με συστηματική παρακολούθηση των ποσοστών ανεργίας, του αριθμού των νέων χωρίς εκπαίδευση, απασχόληση ή κατάρτιση, του εισοδήματος των νοικοκυριών, της φτώχειας και των ανισοτήτων.

1.8 Επομένως, με τον προτεινόμενο πίνακα αποτελεσμάτων, βάσει κύριων δεικτών και ορίων, όσον αφορά τις ανισορροπίες στον τομέα της απασχόλησης και τον κοινωνικό τομέα, θα πρέπει να προβλέπονται οι ασύμμετρες εξελίξεις και η εξάπλωσή τους στο

σύνολο των οικονομικών επιδόσεων. Αυτό το σύστημα παρακολούθησης θα πρέπει να ενεργοποιηθεί, όποτε αυτό κρίνεται απαραίτητο, έναν μηχανισμό έγκαιρης και αποτελεσματικής μηχανισμό προσαρμογής, καθώς και ανάλογης πολιτικής απάντησης, όπως συμβαίνει σε περίπτωση αντίστοιχων οικονομικών και χρηματοπιστωτικών ανισορροπιών. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις θέσεις που εξέφρασε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 27 και 28 Ιουνίου 2013, το οποίο υποστηρίζει ότι το προβλεπόμενο πλαίσιο κοινωνικών δεικτών και δεικτών απασχόλησης συνιστά ένα «πρώτο βήμα» προς μια πιο ολοκληρωμένη κοινωνική διάσταση της ΟΝΕ (1).

1.9 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη διαδραματίσει τον συμβουλευτικό της ρόλο στην προετοιμασία των προσεχών συζητήσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με τη γνωμοδότησή της στις 22 Μαΐου 2013 (2) και επαναδιατυπώνει το αίτημά της για περαιτέρω ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της ΟΝΕ.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1 Στην Ανακοίνωσή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει μια σειρά πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της ΟΝΕ με ιδιαίτερη έμφαση σε τρία σημεία:

- την ενισχυμένη εποπτεία των προκλήσεων στον τομέα της απασχόλησης και στον κοινωνικό τομέα, καθώς και τον συντονισμό των πολιτικών·
- την αυξημένη αλληλεγγύη και δράση για την απασχόληση και την κινητικότητα των εργαζομένων·
- τον ενισχυμένο κοινωνικό διάλογο.

2.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάγκη ενίσχυσης της κοινωνικής διάστασης της ΟΝΕ και επιθυμεί να υπογραμμίσει τα εξής:

Ενισχυμένη εποπτεία των προκλήσεων στον τομέα της απασχόλησης και στον κοινωνικό τομέα, καθώς και συντονισμός των πολιτικών

2.3 Η δημοσιονομική εξυγίανση και η οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ δεν είναι βιώσιμες χωρίς ισοδύναμες μορφές κοινωνικής εξυγίανσης και κοινωνικής διακυβέρνησης. Οι «αποκλίσεις» που παρατηρούνται σήμερα στην Ευρώπη όσον αφορά τις κοινωνικές ανισότητες υπονομεύουν την οικονομική ανάκαμψη, την ανάπτυξη και τη συνοχή. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα πρέπει να συμπεριληφθούν σημεία αναφοράς για την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη στο ίδιο πλαίσιο εποπτείας όπως εκείνο που διέπει τον οικονομικό συντονισμό και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Οι ποσοτικοί στόχοι στον κοινωνικό τομέα και στον τομέα της απασχόλησης πρέπει να ευθυγραμμίζονται με τους στόχους για το χρέος και τα ελλείμματα, μέσω παρόμοιων μηχανισμών προσαρμογής και αλληλεγγύης για την καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων και την προώθηση των κοινωνικών επενδύσεων.

2.4 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι για να υπάρξει οικονομική ανάκαμψη και πραγματοποιηθούν κοινωνικές επενδύσεις από την ΕΕ και τα κράτη μέλη δεν αρκούν οι επίσημες δομές διακυβέρνησης και οι θεσμικοί μηχανισμοί. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και ο κάθε Ευρωπαίος πολίτης έχουν

ξεχωριστό ρόλο και ιδιαίτερη συμβολή. Η συμμετοχικός ενστερνισμός του Ευρωπαϊκού σχεδίου έχει πρωταρχική σημασία.

2.5 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ τονίζει επίσης ότι οι βιώσιμες κοινωνικές βελτιώσεις απαιτούν να επιλύονται στην πηγή τα διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη. Η παγκόσμια ανταγωνιστικότητα, η οικονομική μεγέθυνση και μια ισχυρή κοινωνική διάσταση αποτελούν καθοριστικά στοιχεία για την έξοδο της Ευρώπης από την κρίση. Οι δείκτες κοινωνικής πολιτικής που προτάθηκαν πρόσφατα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ούτως ώστε να ενισχυθούν οι βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες μεταρρυθμίσεις.

Ενισχυμένη αλληλεγγύη και δράση για την απασχόληση και την κινητικότητα των εργαζομένων

2.6 Όπως υποστηρίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανακοίνωσή της, η διασυνοριακή κινητικότητα των εργαζομένων αποτελεί ζωτικό στοιχείο για τη διασφάλιση της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας, καθώς και για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας προκειμένου να αντικατασταθούν οι θέσεις εργασίας που χάθηκαν λόγω της οικονομικής αναδιάρθρωσης.

2.7 Για να μειωθούν περαιτέρω τα υφιστάμενα εμπόδια στην κινητικότητα των εργαζομένων, θα πρέπει να ληφθούν πρόσθετα μέτρα προκειμένου να παρέχονται στους διακινούμενους εργαζομένους εύκολα κατανοητές πληροφορίες σχετικά με την εργατική και την κοινωνική νομοθεσία, στην εθνική τους γλώσσα. Επιπλέον, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να έχουν ιδιαίτερο δικαίωμα στην παροχή συμβουλών. Οι αντίστοιχοι συμβουλευτικοί φορείς θα πρέπει να συνεργάζονται στενά με τους κοινωνικούς εταίρους και το δίκτυο EURES, μεριμνώντας ώστε οι διακινούμενοι εργαζόμενοι να ενημερώνονται στις χώρες καταγωγής τους σχετικά με τις κοινωνικές και τις νομικές συνθήκες που ισχύουν στις χώρες προορισμού, πριν εγκαταλείψουν τη χώρα προέλευσής τους.

2.8 Οι κοινωνικές επενδύσεις ωφελούν τους πολίτες. Αυξάνουν τις δεξιότητες και τα προσόντα τους και ενισχύουν τη συμμετοχή τους στον κοινωνικό βίο και στην αγορά εργασίας. Αυτό αυξάνει την ευημερία, αναζωογονεί την οικονομία και συντελεί ώστε η ΕΕ να εξέλθει ισχυρότερη, πιο ενωμένη και ανταγωνιστικότερη από την κρίση.

2.9 Οι στοχοθετημένες κοινωνικές επενδύσεις δεν επιφέρουν μόνον κοινωνική πρόοδο, αλλά αυξάνουν και την ανταγωνιστικότητα. Ιδιαίτερα σε αυτήν την περίοδο πρωτοφανών και δραματικών επιπέδων ανεργίας και αυξανόμενης φτώχειας, οι επενδύσεις στο κοινωνικό κράτος διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας. Αυτές οι επενδυτικές δαπάνες πρέπει να εγγυώνται την αποτελεσματικότητά.

2.10 Η ΕΟΚΕ τονίζει κατηγορηματικά ότι η κοινωνική διάσταση της ΟΝΕ χρειάζεται συγκεκριμένα μέσα, σαφείς δείκτες και ακριβείς ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους, οι οποίοι να είναι εξίσου αποτελεσματικοί όσο και οι οικονομικές και χρηματοπιστωτικές υποχρεώσεις της ΟΝΕ. Επίσης, εάν απουσιάζει η επαρκής συναίνεση ή η ανάλογη πολιτική βούληση για μια τέτοια αναζωογόνηση της κοινωνικής διάστασης της ΕΕ, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να προτείνει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την επιλογή της ενισχυμένης συνεργασίας εντός της ΟΝΕ με ιδίους χρηματοδοτικούς πόρους, τη θέσπιση ενός συμπληρωματικού Κοινωνικού Ταμείου, την ανάπτυξη ενός Συμφώνου Κοινωνικής Προόδου και τον καθορισμό κοινωνικών προτύπων, στόχων και μηχανισμών κοινωνικής σταθεροποίησης ανάλογους με τους μηχανισμούς φορολογικής, δημοσιονομικής και νομισματικής σταθεροποίησης.

(1) Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου – 27/28 Ιουνίου 2013, EUCO 104/13, σημείο 14 (γ).

(2) ΕΕ C 271, 19.09.2013, σ. 1-7.

Ενισχυμένος κοινωνικός διάλογος

2.11 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με τη βελτιωμένη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο κοινωνικός διάλογος διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο σε όλα τα επίπεδα. Συμβάλλει στην εξεύρεση λύσεων, οι οποίες αντανακλούν τις απόψεις τόσο των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων, ενώ συγχρόνως εμπεδώνει την κατανόηση και την εμπιστοσύνη που απαιτούνται για τη μεταρρύθμιση των αγορών εργασίας στην Ευρώπη και τη θωράκιση του κοινωνικού ιστού.

2.12 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει επίσης υπό σημείωση ότι το μέλλον του κοινωνικού διαλόγου, συμπεριλαμβανομένου του θέματος του τριμερούς διαλόγου, συζητείται ήδη από τους Ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους.

Βρυξέλλες, 17 Οκτωβρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE
